

nas: scilicet erga subditos incipiēdo a domo familiæ suæ
 vltionis: vt vitia nō dimittat i punita. Hier. i. Ecce cōsti
 tuti tēp gētes & regna: vt euellas & destruas & distipes
 & disperdas, s. vitia vāq; modis fm varietatē eorū. Et ad
 Ro. xij. Nō hīs gladiū portat. s. dñs t'pālis & potestas.
 Dei em nūmifer eit vñ dēx in tram eit qui male agit. Sicut
 fecit Saul qui transfretorem inuentū hūiū suum Ionathā
 sui mātrici: quī vltorium habuisset occidē voluit: sed
 populus impeditiit. Regum. xij. Hinc & Aug. super Ps.
 Inuigilē disciplina: sicut cuiq; regenti apra & accomoda
 ta eit non solū epō regētī plebē suā: sed & pauperi regenti
 domum suam: diuiti regenti familiā suā: iudici regenti p
 unciām suā: regū regē suā. Ita nulli hominum clau
 dēda est miserē cordia: nulli peccato impunita relaxanda
 xxij. q. iij. duo ista noīa. Nam vt dicit Amb. in li. de offi.
 Cum vni pariter indigno: ad p'pationis cōtāgiū puo
 car vñ uerlos. Facilitas em veniē incēntiū tribuit delin
 quēdi. xxij. q. iij. e. inuista. Debet tēris dñs dare manus
 adiutricē ad perlonas p'cipue miserabiles & ab alijs op
 pressas. fm illud Prouer. vii. Manū suam aperuit inopi: &
 palmas suas extēdit ad pauperes. Vnde & Hiero. sup Hie
 remiam. Regum. pprie eit facere iudiciū & iustitiā & li
 berare de manu calumniātū vt opp'ressos: & perigrino
 pupilloq; & viduā qui facilius opprimitur a potentib;
 auxiliū p'bere: & vt curam maiorē eis infereret p'cepto;
 dei intulit. Nolite contristari vt nō solū eripiatis: sed nec
 patiāmini vt vestra negligentia eueniat eos ab alijs p'ri
 stari: & postea intulit. Si h'p feceritis reges iudā tenebitis
 pristina potestatem. Quarto dicit dñs dare munus. Et
 primo quidē debuit: vt non faceret gratis artifices vel agri
 colas pro se laborare: non dando eis mercedē suam: sicut
 faciunt hodie multi nō dñi v' officiales: sed tyrāni & p'ae
 datores contra illud legis. Non morabitur opus mercena
 ri tui apud te vsq; mane. Leuitici. xix. Deute. xxij. & To.
 iij. Vnde contra tales inuehit Iacobus ap'ls in canonica
 sua. c. v. Ecce merces operatorum vestrōrū q' fraudata est
 a vobis: clamat contra vos: & clamor eorū in aures dñi
 sabaoth introiuit. Neq; auferat subditis sua bona vel pos
 sessiones: vel ab iniuris extorqueat etiā per venditiōē p
 sui cōmoditate: sicut fecit rex Achab erga Naboth: quem
 q' noluit sibi vendere vineā suā: vt de ea faceret vridariū
 vxor sua Iezabel pessima fecit eum falso accusare de blas
 phemia & lapidare: & sic ipam vineā obtinuit. Sed vtrq;
 mala morte perit: Achab. i. & Iezabel. iij. Regum. xxi. Sed
 hoc non est dare munus. Munera sunt cū dāt quis ex sua
 liberalitate ecclesię p'ns locis & p'sonis bonis vel ad placā
 dum malos & obuiādum nocemētis eorū: vt fecit Iacob q'
 misit munera ad Esau dicens. In munerib; placabo illum.
 Gen. xxxij. Hinc & Marcel. papa. Boni principis est ac
 religioſi ecclesię p'ritas atq; cōciliās restaurare nouaq; edi
 ficare: & dei sacerdotēs honorare atq; ueri. distin. xcvj. bo
 ni. sicut fecit magn' & deuotissim' Cōstantinus imperator:
 & Carol' qui concesserunt maxima m'nera ecclesijs: & q;
 plures de nouo edificare cōeperunt. Qui sic fecit dñs domus
 & princeps in possessione sua. i. in his quos subiectos ha
 bet. Hūc vtrq; de' p'stituit hic: collocat etiā demū cū p'ci
 pib; ppli sui i celo. De vario & multiplici gñe regiminis
 & quō debeat exerceri: habes in. iij. pte. tit. de prudentia.

§. VIII. DE CONDITIOIBVS DOMINORVM.

bus regis & cuiuscūq; dñi & p'cipis boni quas ponit Au
 gustinus. i. xv. li. de ciui. dei. c. xxij. reges foelices dicim' si iuste
 prin imperāt. Si inter linguas sublimiter honorantur & obse
 quio nimis humiliter salutantur nō extollitur si se homi
 nes esse meminerint. Si suā potestātē ad deū cū maxime
 dilatandū maiestati eius famulatū faciūt. Si deum timent
 diligunt & colunt. Si plus amant id regnū vbi nō timent
 habere cōfortes. Si tard' vindictā facile ignoscunt. Si eadē
 dem vindictā p necessitate regendā: vt deq; reipublice:
 non p saturandis inimicitiaū odys exercuerint. Si eandē
 veniam non ad impunitatē iniquitatis: sed ad spem cor
 rectionis indulgent. Si qd' asperē cogent plerūq; cōterne
 re: misericordię lenitate bñficiōrūq; largitate compētant. Si
 luxuria in eis est tātō castigatior quāto possit esse libe
 rior. Si malūt cupiditatē prauis q; quālibet genib; etiā
 impare. Et si hęc oia faciūt nō ppter ardorē inanis gl'ie:
 sed ppter claritatē foelicitatis eternæ. Si pro suis p'tis hu

ilitatis & ofonis & miseratiōis sacrificiū deo vero imo
 lare nō negligūt. Hęc oia Aug. vbi ponit. xxij. cōditōes.

§. IX. NOTANDVM DE QVATORV DE HELINADVS HISTORIOGRAPH' EX LIB. PLURARCHI AD TRIANVM IMPATORē: VT RESER' V. IN. IN SPE. HIST. LIB. iij. c. xxvj. Dicit q' Helinadus. Est respublica vt plutarcho placeat: corpus quoddā qd' diuini muneris beneficio animaf: & nutu hominū eg'ratu agit: et regit quodā moderamine rōnis. Quæ enim ad religionē Respu
 pūta: aig'vici hnt: p'ncipes caput est hui' corpis vni subie
 ctus deo & his q' vices dei agūt in terris. Cordis autē locum
 corpus senat' obtinet. Oculos autē & liguē officia & auris sibi vbi
 dicat iudices & p'gri dē p'rouinciā. Officiales & milites
 manib; coaptant: q' semp alitū p'ncipi. Laterib; assimis
 lan' d'ctores & cōm'tariētes: nō illi q' carcerib; p'afūt: sed
 comites rerū priuatarū v'tris & intem'iorū ferunt imagi
 nē. Pedes agricolæ sunt. Et his q' quatuor sunt quæ Plutar
 ch' principibus inculcare conaf. s. reuerētia dei: cultū
 disciplinā officialiū: & p'atē & effectū & p'edionē subdi
 torū. Deniq; ait qd'uis rectissime geres si nō recesseris a te
 ipso. Si primo te cōpofueris ad virtutē recte pcedent vni
 uersa. Ista autē quatuor fic extēdit fic explicat Helinadus.
 Quo ad primū. s. reuerētia dei sic ait. Miro modo deus
 intelligētiam suā sic infundit vt subtrahat: sic subtrahit vt
 infundat. In multis em multiplex lucet. Est autē a maiestate
 mirabilis: a sapientia venerabilis: amabilis a bonitate. Et
 hic est fūnicul' triplex inter creatore & creaturā: q' faciūt
 nō rūpūt: vt. s. imēaf: honorē & diligat. Colit autē de' do
 plū affectū. s. mētē & exhibitioē corpis. s. p' reuerētia i p'so
 nis v' reb;. Et in p'sonis qd' i his q' diuina iura minist'ant:
 de' p' ceteris aut honoraf aut p'ferit: cū. s. ipsi spem nū
 reuerētia in rebus cōstitit aut in corp'alib; vt locis sacris
 aut sacrificijs: aut in sp'it'alib; q' sunt iura q' sacris reb; cōs
 gruit: q' temerare sacrilegiū est: & morte expiādū. Rerū fa
 crarū imitantes cōuellerē insurgere in deum est. Quo ad
 scd'm cul' sui maxie in tēp'rationē cōstitit. Marcū Catonē
 eodē vino quō remiges cōtētū fuisse tradūt. Caius Cursus
 Sabinog; victor vlt' agros suos ex senatuscōsulō aplia
 regregatū portioē cōtētus fuit: mal' tū cū dicit esse cui
 nō satis eēt idē qd' ceteris ciuib;. Quo ad tertiu. s. de p'atē
 & disciplina officialiū: nihil inq' diuie p'stiorū p'ncipioſ;
 Prouer. iij. Omni custodia ferua cor tuū: quoniam ex ipso
 vita procedit. Cōsiliarius. s. assimilatus eēt cordi. Est er
 go prouidēdū potestati ne cōsiliatū in digeat. ne v' aliena
 immoderatus cōcupiscat. Eccl' i. x. Nihil iniquius q' ama
 re pecuniā. Hic em anima suā venale habet. Non solū autē
 in corde. s. cōsiliario: sed etiā in v'tre & in intem'is repu
 blicę. i. q' sutoribus & cōm'tariētib; hæc ratio seruādā. In
 laterib; quoq; i. illis qui p'ncipi semp assunt. Nā a cō
 uictū mores formātū in domibus p'atorū & p'ncipū.
 Hodie omnia venalia sunt: frustra apud curiales de testis
 monio cōfētū. de venustate morū. de reddite eloquēſ:
 nisi p'cio interueniētē confidit. Ego eim cōtē me vidit
 fe ostioris Cerbero duriores. Apud inferos tū Cerberus
 vt auri v'vns est: sed quot funt diuerticula curiarū: tot
 Cerberi. Tota autē familia aut mordet aut latrat. Vt
 prouerbiū est. Manus vacua temeraria petitio est apud ad
 uocatos: & ipsū silentium venale est. Causidicorum lin
 gua dānifica est: nisi est vt dici loquē suntibus argenteis vin
 cias. In lege scriptū est. Iuste qd' iustum est exequeris. Lege
 quoq; iulia repetitōrū munera iudices accipē prohibēt.
 In ep'la tū Severi imperatoris vetus prouer. est. Nec semp
 necab oibus. s. munera accipiēda. Nā valde est inhumā
 num a nemine accipere: passim viliſsimū: p' oia auarissimū.

De publice exactorib; egregie ait Laurent' Mediolan. Depu
 blicis nax: lex violētē: p'edo sine pudore: medic' exterminā: im
 manior furib;. Nā sur laqueos legis timent: hic quicq; fece
 rit legē vocat. Quis co inq'or qui v'vns iustitiam dānat &
 armis innocētē spoliat: vulnerat: occidit innocētēs: lege
 vtrq; legē perimit: & dū alios vtrg' ad legē a lege decedit.
 Publicanorū a maxio vsq; ad minimū cōfussioni poti'
 q' iustitię vacat: & ita i pplm debachant: vt qd' reliq' v'v
 alij non morent' auferat: tanq; ad hmōi inſtituti sint vt
 stidū locustæ comedat bruc'. Officiali Cæsaris: nisi in oi iudices.
 bus acquieueris Cæsari contradices. De acquirent in iudi
 q' Tertia pars. d d d ij

Do ma nus.

Do mu nus.

Respu blica corpus m'fist cum.

Quatu or neces saria re ctiorib;.

Depu blicis nax: lex violētē: p'edo sine pudore: medic' exterminā: im manior furib;. Nā sur laqueos legis timent: hic quicq; fece rit legē vocat. Quis co inq'or qui v'vns iustitiam dānat & armis innocētē spoliat: vulnerat: occidit innocētēs: lege vtrq; legē perimit: & dū alios vtrg' ad legē a lege decedit. Publicanorū a maxio vsq; ad minimū cōfussioni poti' q' iustitię vacat: & ita i pplm debachant: vt qd' reliq' v'v alij non morent' auferat: tanq; ad hmōi inſtituti sint vt stidū locustæ comedat bruc'. Officiali Cæsaris: nisi in oi iudices. bus acquieueris Cæsari contradices. De acquirent in iudi q' Tertia pars. d d d ij